

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.9

Сало Андрій Богданович

*аспірант кафедри адміністративного та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»*

Сало Андрей Богданович

*аспирант кафедры административного и информационного права
Учебно-научного института права и психологии
Национального университета «Львовская политехника»*

Salo Andrew

*Graduate Student of the Department of Administrative and Information Law
Educational and Scientific Institute of Law and Psychology
Lviv Polytechnic National University*

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІНСТИТУТУ ПІДСУДНОСТІ У
АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ
РОЛЬ И МЕСТО ИНСТИТУТА ПОДСУДНОСТИ В
АДМИНИСТРАТИВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ
THE ROLE AND PLACE OF THE INSTITUTION OF JURISDICTION
IN ADMINISTRATIVE JUDICIARY**

Анотація. У статті комплексно проаналізовано роль та місце інститут підсудності у адміністративному судочинстві. Визначено, що після вирішення питання про підвідомчість справи суду адміністративної юстиції, зацікавлена особа повинна визначити конкретний адміністративний суд, в який потрібно звернутися для розгляду публічно-правового спору по суті. Правильний вибір суду важливий тим, що від того, куди подано позов, залежить рішення відкриття провадження у справі та

подальше вирішення справи по суті. Основне питання виникає у тому, який із адміністративних судів уповноважений розглядати та вирішувати підвідомчий йому публічно-правовий конфлікт? Вирішенням вказаних питань здійснюється в межах інституту підсудності.

Визначено, що на сучасному етапі розвитку адміністративного судочинства, теоретичне дослідження інституту підсудності неможливе без розкриття його поняття та змісту. Вважаємо, що варто з'ясувати, яке явище позначає слово «підсудність», адже воно використовується і в цивільному, господарському, кримінальному та адміністративному процесах.

Наголошено, що на підставі вищевикладеного співвідношення правових категорій «компетенція», «підвідомчість», «підсудність», теоретично неправильним ототожнювати ці терміни, оскільки, не зважаючи на те, що вони взаємодоповнюють одне одного, але не є тотожними. Таким чином, поняття «підсудність» є самостійним поняттям, що регулює окремо визначену сферу правовідносин в адміністративному судочинстві.

Визначено характерні особливості підсудності адміністративних справ, а саме: регулює окремо визначену сферу правовідносин в адміністративному судочинстві. Поняття «компетенція», «підвідомчість», «підсудність», вважаємо теоретично неправильним ототожнювати, оскільки, вони тільки взаємодоповнюють одне одного, але не є тотожними; предметом регулювання підсудності є сукупність процесуальних, а не матеріальних відносин. Процесуальний характер визначається тим, що норми, які визначають підсудність адміністративних справ передбачені лише в процесуальному за своїм значенням КАС України; при вирішенні питання про підсудність адміністративних справ крім загальних норми глави 1 розділу II КАС України, необхідно керуватися спеціальними норми, викладених у Розділі 6 КАС України, та застосовувати ці норми, до визначених категорій справ;

одна із форм (засобом) судового захисту прав, свобод та інтересів громадян. Правильне визначення підсудності справ конкретному адміністративному суду є необхідною умовою для реалізації зацікавленою особою права на звернення за захистом до суду. Завдяки встановленій в КАСУ підсудності адміністративних справ фізичні та юридичні особи реалізують своє право на судове оскарження протиправних дій, рішень чи бездіяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; визначає компетенцію конкретного адміністративного суду або судів щодо розмежування, розгляду та вирішення підвідомчих груп (категорій) адміністративних справ; гарантія реалізації права особи на належний, компетентний, незалежний, неупереджений, справедливий та доступний суд, оскільки правила підсудності містять пряме та чітке визначення кола справ, які підлягають розгляду конкретними адміністративним судами.

Ключові слова: підсудність, адміністративні справи, адміністративна юстиція, засади адміністративного судочинства, компетенція.

Анотація. В статті комплексно роль і місце інституту підсудності в адміністративному судопроизводстві. Определено, что после решения вопроса о подведомственности дела суду административной юстиции, заинтересованное лицо должно определить конкретный административный суд, в который нужно обратиться для рассмотрения публично-правового спора по существу. Правильный выбор суда важен тем, что от того, куда подан иск, зависит решение открытии производства по делу и дальнейшее решение дела по существу. Основной вопрос возникает о том, какой из административных судов уполномоченный рассматривать и решать подведомственный ему публично-правовой конфликт? Решением указанных вопросов осуществляется в рамках института подсудности.

Определено, что на современном этапе развития административного судопроизводства, теоретическое исследование института подсудности невозможно без раскрытия его понятия и содержания. Считаем, что следует выяснить, какое явление обозначает слово «подсудность», ведь оно используется и в гражданском, хозяйственном, уголовном и административном процессах.

Отмечено, что на основании вышеизложенного соотношение правовых категорий «компетенция», «подведомственность», «подсудность», теоретически неправильным отождествлять эти сроки, поскольку, несмотря на то, что они взаимодополняют друг друга, но не являются тождественными. Таким образом, понятие «подсудность» является самостоятельным понятием, регулирующего отдельно определенную сферу правоотношений в административном судопроизводстве.

Определены характерные особенности подсудности административных дел, а именно: регулирует отдельно определенную сферу правоотношений в административном судопроизводстве. Понятие «компетенция», «подведомственность», «подсудность», считаем теоретически неправильным отождествлять, поскольку они только взаимодополняют друг друга, но не тождественны; предметом регулирования подсудности является совокупность процессуальных, а не материальных отношений. Процессуальный характер определяется тем, что нормы, которые определяют подсудность административных дел предусмотрены только в процессуальном по своему значению КАС Украины; при решении вопроса о подсудности административных дел кроме, общих нормы главы 1 раздела II КАС Украины, необходимо руководствоваться специальными нормы, изложенных в Разделе 6 КАС Украины, и применять эти нормы, к определенным категориям дел; одна из форм (средством) судебной защиты прав, свобод и интересов граждан.

Правильное определение подсудности дел конкретном административном суда является необходимым условием для реализации заинтересованным лицом права на обращение за защитой в суд. Благодаря установленной в КАСУ подсудности административных дел физические и юридические лица реализуют свое право на судебное обжалование противоправных действий, решений или бездействия органов государственной власти и местного самоуправления; определяет компетенцию конкретного административного суда или судов по разграничению, рассмотрения и разрешения подведомственных групп (категорий) административных дел; гарантия реализации права человека на надлежащий компетентный, независимый, беспристрастный, справедливый и доступный суд, поскольку правила подсудности содержат прямое и четкое определение круга дел, подлежащих рассмотрению конкретными административным судами.

Ключевые слова: *подсудность, административные дела, административная юстиция, основы административного судопроизводства, компетенция.*

Summary. *The article comprehensively plays the role and place of the institution of jurisdiction in administrative proceedings. It is determined that after solving the issue of the jurisdiction of the case to the court of administrative justice, the interested person must determine the specific administrative court that must be appealed to consider the public law dispute on the merits. The right choice of court is important in that the decision to open the proceedings on the case and the further decision of the case on the merits depend on where the lawsuit is filed. The main question arises as to which of the administrative courts is authorized to consider and resolve the public law conflict subordinate to it? The solution of these issues is carried out within the framework of the institution of jurisdiction.*

It is determined that at the present stage of the development of administrative proceedings, a theoretical study of the institution of jurisdiction is impossible without disclosing its concept and content. We believe that it is necessary to find out what phenomenon the word "jurisdiction" means, because it is also used in civil, economic, criminal and administrative processes.

It is noted that on the basis of the foregoing, the correlation of legal categories "competence", "jurisdiction", "jurisdiction" is theoretically incorrect to identify these terms, because, despite the fact that they complement each other, but are not identical. Thus, the concept of "jurisdiction" is an independent concept governing a separately defined sphere of legal relations in administrative legal proceedings.

The characteristic features of the jurisdiction of administrative cases are determined, namely: it regulates a separately defined sphere of legal relations in administrative legal proceedings. The concept of "competence", "jurisdiction", "jurisdiction", we consider theoretically incorrect to identify, since they only complement each other, but are not identical; the subject of regulation of jurisdiction is the totality of procedural rather than material relations. The procedural nature is determined by the fact that the rules that determine the jurisdiction of administrative cases are provided only in the procedural in its value CAS Ukraine; when deciding on the jurisdiction of administrative cases, in addition to the general norms of Chapter 1 of Section II of CAS of Ukraine, it is necessary to follow the special rules set forth in Section 6 of CAS of Ukraine and apply these norms to certain categories of cases; one of the forms (means) of judicial protection of the rights, freedoms and interests of citizens. The correct determination of the jurisdiction of cases of a particular administrative court is a prerequisite for the implementation by the interested person of the right to apply for protection in court. Due to the jurisdiction of administrative cases established in KASU, individuals and legal entities exercise their right to judicially appeal illegal actions, decisions or inaction of state authorities and local self-

government; determines the competence of a particular administrative court or courts on delimitation, consideration and resolution of subordinate groups (categories) of administrative cases; the guarantee of the realization of the human right to an appropriate competent, independent, impartial, fair and affordable court, since the rules of jurisdiction contain a direct and clear definition of the range of cases to be considered by specific administrative courts.

Key words: *jurisdiction of administrative cases, administrative justice, the principles of administrative justice, competence.*

Постановка проблеми. У ст. 55 Конституції України гарантовано кожній людині право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. У рішенні від 25 листопада 1997 р. Конституційний Суд України зазначив, «що громадянин України, іноземець, особа без громадянства має гарантоване державою право оскаржити в суді загальної юрисдикції рішення, дії чи бездіяльність будь-якого органу державної влади, місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їх рішення, дія чи бездіяльність порушують або ущемляють їх права та свободи» [25]. Право на захист особи в судовому порядку, забезпечує реалізацію інших прав у випадку їх невизнання, оспорювання або порушення іншими суб'єктами правовідносин, у тому числі державою в особі її органів, службових та посадових осіб.

В іншому своєму рішенні Конституційний Суд України зазначив, що «відносини, які виникають між фізичною чи юридичною особою і представниками органів владних повноважень, є публічно-правовими і поділяються зокрема, на правовідносини у сфері управлінської діяльності та правовідносин у сфері охорони прав і свобод людини і громадянина. Діяльність органів влади, у тому числі судів, щодо вирішення спорів, які

виникають у публічно-правових відносинах, регламентуються відповідними правовими актами. Для реалізації кожною особою конституційного права на оскарження рішень, дія чи бездіяльності суб'єктів у сфері управлінської діяльності в Україні утворено систему адміністративних судів.

Серед «процесуальних прав-гарантій», як вдало вказує О.Б. Прокопенко, важливим є право на справедливий та належний суд. У процесі забезпечення та реалізації цього права держава займає основну роль, адже, здійснює дії, спрямовані на «створення конкретних механізмів забезпечення цього права, так і на утриманні від учинення дій, що можуть створювати фактичні правові перешкоди у його реалізації» [24, с. 176-177]. Право на належний та уповноважений суд, належним чином реалізується, лише за умови дотримання певних умов. З одного боку, не допускається встановлення жодних обмежень щодо права особи на звернення до суду, а з другого, існує обов'язок дотримання встановленої процесуальної форми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти вказаних проблем стали предметом дослідження вітчизняних вчених В.Б. Авер'янова, Р.В.Ватаманюка, В.В. Кафарського, С.В. Ківалова, К.М. Кобилянського, І.Б. Коліушка, В.М. Кравчука, Р.О. Куйбіди, В.К. Матвійчука, А.Ю. Осадчого, О.М. Пасенюка, О.Б. Прокопенка, В.В. Сердюка, В.С. Стефанюка, В.П. Тимощука та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) полягає в аналізі підсудності в адміністративному судочинстві.

Виклад основного матеріалу. Після вирішення питання про підвідомчість справи суду адміністративної юстиції, зацікавлена особа повинна визначити конкретний адміністративний суд, в який потрібно звернутися для розгляду публічно-правового спору по суті. Правильний вибір суду важливий тим, що від того, куди подано позов, залежить рішення відкриття провадження у справі та подальше вирішення справи по суті.

Основне питання виникає у тому, який із адміністративних судів уповноважений розглядати та вирішувати підвідомчий йому публічно-правовий конфлікт? Вирішенням вказаних питань здійснюється в межах інституту підсудності.

Підтримаємо позицію О.М. Пасенюка, який виділяє підсудність як «визначальний елемент усієї організації адміністративного судочинства» [18, с. 93]. Адже правильне визначення підсудності конкретної адміністративної справи є необхідною умовою для реалізації права на звернення до суду, оскільки ч. 4 ст. 6 КАС України передбачає, що ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в адміністративному суді, до підсудності якого вона віднесена КАС України. Норми КАС України передбачають, який конкретно суд повинен розглянути ту чи іншу справу як суд першої інстанції.

Незважаючи на законодавче визначення правил підсудності, на практиці існують, «непоодинокі випадки порушення підсудності та вихід за межі компетенції адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ» [23]. Так, наприклад «особі відмовляють у прийнятті заяви з причин непідсудності справи – загальний місцевий суд вважає, що спір має розглядати окружний адміністративний суд, який відсилає до господарського суду, а останній, у свою чергу повертає справу до загального чи адміністративного суду» [30]. У зв'язку з цим, слушною є висловлена Президентом України у Щорічному посланні до Верховної Ради України, думка, що через «невизначеність щодо підсудності окремих категорій справ» [16, с 23], робота судової системи викликає чимало нарікань.

Окреслюючи юрисдикцію адміністративного суду, законодавець використовує в КАС України чимало понять, хоча не наводить їх дефініції. Визначення значень понять, які вживаються в КАС України, у тому числі поняття «підсудність», призвело б до зменшення помилок у застосування

положень Кодексу в судовій практиці. Науковці справедливо звертають увагу, що застосування законодавчих дефініцій у текстах відповідних нормативно-правових актів – один зі способів забезпечити ясність нормативного припису та зрозумілість наміру законодавця. Будь-яке визначення відображає предмет не повністю, воно відбирає тільки істотні ознаки, полишаючи поза своїм змістом низку інших властивих предметові ознак. Водночас сукупність таких істотних ознак має бути достатньою для реалізації двох пізнавальних (гносеологічних) завдань, що виконує визначення: з'ясувати властивості визначуваного предмета та відмежувати його від інших суміжних предметів чи явищ [31, с.28].

Академік В.Б. Авер'янов зауважує, що запроваджена у КАС України «багатозначність тлумачень нововведених понять не дає можливості забезпечити головну мету справедливого правосуддя – єдність судової практики при розгляді однорідних справ. Причому ця вада адміністративного судочинства є наслідком не так недосконалості тлумачень нових дефініцій, як – принаймні, стосовно більшості з них – неналежної якості» [1, с. 24].

Таким чином, на нашу думку, на сучасному етапі розвитку адміністративного судочинства, теоретичне дослідження інституту підсудності неможливе без розкриття його поняття та змісту. Вважаємо, що варто з'ясувати, яке явище позначає слово «підсудність», адже воно використовується і в цивільному, господарському, кримінальному та адміністративному процесах.

Для визначення досліджуваного поняття, потрібно звернутися до з'ясування змісту слова «підсудність» як до фахового слова – терміну, що має спеціальний зміст, який виявляє певне, інколи загальноприйняте в науковому середовищі, розуміння зазначеного явища.

В англійській мові «підсудність», визначена словом «jurisdiction», яке позначає також «судочинство», «здійснення правосуддя», «юрисдикція», «компетенція» та «підвідомчість» [4, с. 487; 15, с. 213; 10, с. 574; 27, с. 166].

На думку В. Соловйова, Н. Громова, В. Симшина, «підсудність» - це процесуальний інститут, який встановлює компетенцію суду до розгляду справ, які він повинен розглядати. Підсудність відображає компетенцію суду першої інстанції, на відміну від суду, який розглядає справи у касаційному та наглядовому порядку, або у випадку виняткових обставин» [29, с. 25]. Дослідники висловлюють точку зору, що термін «підсудність», також вживається для характеристики (властивостей) справи, що дозволяє встановити, в якому суді вона може або повинна розглядатися [5, с. 173].

Слід зауважити, що в науці адміністративно процесуального права зміст поняття підсудності фахівці тлумачать по різному.

В.М. Кравчук розглядає підсудність як розмежування компетенції між окремими ланками судової системи і між адміністративним судами однієї ланки щодо розгляду та вирішення справ, які належать до адміністративної юрисдикції [14, с. 119]. Науковець, узагальнюючи дане поняття, приходять до висновку, що правила підсудності складають алгоритм визначення компетентного суду для розгляду і вирішення конкретної адміністративної справи [14, с. 120].

Розглядаючи адміністративно-правове забезпечення діяльності адміністративних судів, С.О. Боднар, визначає підсудність як один із елементів компетенції адміністративних судів [6, с. 10].

Термін «підсудність» не завжди застосовується для визначення одного і того ж поняття. Так, наприклад, В.Б. Авер'янов, зазначає, що із підсудністю тривалий час ототожнювалося поняття юрисдикція [9, с. 223].

У теорії адміністративного процесу сформувалась також позиція, згідно якої підсудність – це право і обов'язок суду розглядати визначену категорію адміністративних справ судом першої інстанції. На думку

О.М.Пасенюка підсудність, визначену у ст. 17 КАС України, потрібно розуміти у трьох взаємопов'язаних аспектах, а саме: по-перше, як компетенцію адміністративних судів, пов'язану із адміністративною юрисдикцією та підсудністю адміністративних справ; по-друге, компетенція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ є визначальною для організації всього адміністративного судочинства; по-третє, норми щодо компетенції адміністративних судів діють разом із нормами загального характеру, які встановлені у розділі I КАС України «Загальні положення».

В свою чергу, І.Б. Коліушко та Р.О. Куйбіда не системно підходять до визначення терміну «підсудність». Так, у своєму дослідженні проблем адміністративної юстиції, автори вказують, що правильним використовувати термін «підсудність», «коли мова йде про розмежування повноважень між судами різних спеціалізацій» [2, с. 49], натомість вже у главі «Підсудність адміністративних справ», визначають «підсудність», як «коло адміністративних справ, які може вирішувати кожен конкретний суд» [2, с. 77].

Поняття підсудності адміністративних справа, А.Ю. Осадчий, розкриває як правовий інститут, що містить адміністративно-процесуальні норми, які розмежовують компетенцію щодо розгляду і вирішення адміністративних справ між окремими ланками судової системи і між адміністративними судами однієї ланки [20, с. 344].

Провівши аналіз, значення, зміст та ознаки підсудності, Р.В. Ватаманюк, визначає підсудність справ адміністративному суду як інститут адміністративно-процесуального права, норми якого залежно від сукупності ознак і властивостей адміністративної справи, компетенції суду та інших критеріїв визначають в якому адміністративному суді і в якому складі вона повинна розглядатися в першій, апеляційній та касаційній інстанції [7, с. 85].

Дещо інший підхід при розкритті поняття підсудності наводить К.М. Кобилянський, вказуючи, що це визначена за передбаченим Кодексом адміністративного судочинства критеріями (територіальності, предметності та інстанційності) компетенція конкретного суду на розгляд справ, що відносять до його юрисдикції (підвідомчі йому) [12, с. 267].

У своїй сукупності, як стверджує В.В. Кафарський, правила підсудності «складають алгоритм визначення компетенції адміністративного суду для розгляду та вирішення конкретної адміністративної справи» [11, с. 247].

Компетенція адміністративних судів розглядається як важливий елемент адміністративної юстиції, при цьому потрібно розрізняти компетенцію адміністративних судів та підсудність адміністративних справи. Отже, не можна ставити знак рівності між поняттями компетенції суду та підсудності або використовувати ці терміни один замість іншого. Компетенція – весь обсяг повноважень суду, а підсудність – тільки частина його прав.

Згадана позиція розкриття сутності підсудності через компетенцію відповідного суду отримала своє закріплення у науково-практичних коментарях до КАС України [18, с. 94].

Неоднозначний підхід у коментарі до ст. 17 КАС України, застосовують С.В. Ківалов та О.І. Харитонова, оскільки вважають, що у коментованій статті встановлено «підвідомчість або предметну компетенцію адміністративного суду, під якою розуміється коло справ віднесених законом до розгляду та розв'язання системою адміністративних судів» [13, с. 125].

Компетенцію адміністративних судів у коментарі до КАС України за загальною редакцією В.К. Матвійчука, визначено як підвідомчість із конституційних, зовнішньоекономічних, фінансових, податкових, будівельних, екологічних, транспортних, військових, промислових,

соціальних та інших публічно-правових спорів [17, с. 218]. Також у вищезгаданому коментарі, автори наводять розуміння підсудності як розмежування компетенції між окремими ланками судової системи і між судами однієї ланки щодо розгляду та вирішення підвідомчих їм справ [17, с. 243].

Для розкриття поняття підсудності не потрібно застосовувати лише один критерій. Багато науковців намагалися відійти від одностороннього погляду на підсудність, але так і не створили єдиного комплексного визначення цього інституту. Серед одних дослідників прийнято розглядати підсудність тільки як інститут процесуального права, як властивість, ознаку справи. Інші визначають її як частину компетенції суду, тобто виключно з позиції судоустрою. Вважаємо, що погляди, як першої групи, як і другої правильні, адже, інститут підсудності має подвійну природу, яка об'єднує позиції науковців. Такий підхід, на нашу думку, не визначає єдиного визначення цього інституту як цілісного явища.

Для здійснення об'єктивного розкриття досліджуваного поняття, вважаємо за потрібне визначити зміст суміжних категорій, які часто використовуються дослідниками, для формулювання поняття підсудності. Найчастіше поняття підсудності співвідносять із такими категоріями як «юрисдикція», «компетенція», «підвідомчість».

Термін «юрисдикція» застосовується в різних аспектах і тому є багатозначним поняттям. З етимологічної точки зору він походить із латинської мови, і означає: *jurisdictio* – судочинство; *jus* - право, *dico* – проголошувати [32, с. 326]. Різноманітність використання цього терміну призвело до неоднозначного його розуміння.

У сучасній науковій літературі з питань адміністративного судочинства [26] та в КАС України, термін «юрисдикція» є надзвичайно поширеним. Виходячи з великої кількості значень юрисдикції, цей термін в словниках і довідниках отримав комплексне розуміння і розкривається

декількома визначеннями. Так, у літературі юрисдикцію визначають як: «правову сферу, на яку поширюється повноваження державного органу влади» [28, с. 320]; «сукупність правових повноважень відповідних державних органів (посадових осіб) щодо вирішення правових спорів» [8]; «сукупність повноважень судового або адміністративного органу оцінювати дії особи або іншого суб'єкта права з точки зору їх правомірності» [19, с. 335].

Не зовсім коректним є застосування терміну «справа адміністративної юрисдикції», оскільки йдеться про повноваження адміністративних судів вирішувати спори та інші правові питання, що виникають у певній сфері правовідносин. Використання терміну «адміністративної» у вищевказаній конструкції визначає не галузеву приналежність правовідносин, які вирішуються в суді, а те, що підставою для вирішення справи є адміністративна діяльність суб'єкта владних повноважень. Подібне визначення повноважень адміністративних судів і обмеження їх юрисдикції у сфері державного управління може призвести до виникнення спірних питань щодо підсудності відповідної категорії спорів або до неоднозначного вирішення однакових за своєю природою спорів у сфері державного управління.

Щодо встановлення компетенції адміністративних судів, то спостерігаються різні підходи до визначення обсягу їх повноважень: обмежений або розширений, конкретний чи бланкетний, шляхом наведення переліку повноважень або шляхом заборони розглядати окремі справи. Наприклад, у Адміністративно-процесуальному кодексі Естонії до компетенції адміністративного суду відноситься: 1) вирішення публічно-правових спорів, крім тих, щодо яких законом передбачено інший порядок розгляду; 2) надання дозволів на здійснення адміністративних дій у передбачених законом випадках; 3) вирішення інших справ, віднесених законом до його компетенції [3].

У процесуальному праві поряд з терміном «підсудність» використовується також поняття «підвідомчість». Співвідношення цих понять для цивільно-правової, господарсько-правової сфери, так і для адміністративної юстиції має важливе значення. Актуалізація даної проблематики виникла внаслідок невизначеності у застосуванні і співвідношенні понять «підвідомчість» та «підсудність», що іноді призводить до їх неправильного застосування та дублювання один одного. Проблема співвідношення підсудності та підвідомчості носить міжгалузевий характер, відноситься до всіх процедур судового права, а тому в даному випадку доцільно дещо вийти за межі предмету дослідження.

І.Б. Коліушко та Р.О. Куйбіда, вважають, що термін «підвідомчість» «був актуальним раніше, коли необхідно було розвести повноваження щодо вирішення спорів між адміністративними органами і судами, які мали досить обмежену юрисдикцію» [2, с. 46].

Інститут підсудності характерний також для інших галузей процесуального права (цивільно-процесуального, кримінально-процесуального), тобто має міжгалузевий характер. Так, у досліджуючи поняття та види підсудності кримінальному процесі, С.О. Оверчук розкриває підсудність як відношення між юридичною справою та судом, в силу якого в залежності від сукупності ознак і властивостей справи закон встановлює, в якому суді і в якому складі цього суду вона повинна розглядатися по першій інстанції [17]. Тому підсудність є подальшим розвитком підвідомчості, її конкретизацією щодо подальшого застосування судами.

Суддя, при отриманні адміністративного позову, повинен, по-перше, перевірити, що дана справа підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства, а по-друге, розібратися в якому із адміністративних судів, вона повинна розглядатися по суті. Отже, підвідомчість – визначена процесуальним законом сукупність повноважень адміністративних судів

щодо розгляду та вирішення справ, віднесених до їх компетенції. Підсудність необхідно визначити як сукупність справ у спорах, вирішення яких віднесено до підвідомчості певного адміністративного суду.

На підставі вищевикладеного співвідношення правових категорій «компетенція», «підвідомчість», «підсудність», вважаємо теоретично неправильним ототожнювати ці терміни, оскільки, не зважаючи на те, що вони взаємодоповнюють одне одного, але не є тотожними. Таким чином, поняття «підсудність» є самостійним поняттям, що регулює окремо визначену сферу правовідносин в адміністративному судочинстві.

Таким чином, предметом регулювання інституту підсудності є сукупність процесуальних, а не матеріальних відносин. Підтверджує положення про процесуальний характер підсудності і те що норми, які визначають підсудність адміністративних справ передбачені в процесуальному за своїм значенням КАС України. Так, Верховний Суд України вважає, що положення КАС України мають перевагу над нормами матеріальних законів незалежно від того, коли останні набули чинності. Суд наголошує, що Закон України «Про захист економічної конкуренції» містить спеціальні норми - щодо захисту економічної конкуренції, а також загальні - щодо порядку захисту суб'єктом господарювання прав, порушених органами АМКУ. Проте цей Закон не є процесуальним і після набрання чинності КАС не може визначати компетенцію судів щодо розгляду публічно-правових спорів за участю органів АМКУ [22]. Основне завдання законодавця полягає у тому, щоб найбільш однозначно та чітко визначити у процесуальному законі критерії і загальні правила підсудності, а також віднести розгляд і вирішення окремих категорій адміністративних справ до компетенції того чи іншого адміністративного суду.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсудність адміністративних справ – це самостійний інститут адміністративного судочинства, який визначає

компетенцію конкретного адміністративного суду або судів щодо вирішення, розгляду та розмежування підвідомчих груп (категорії) адміністративних справ.

Література

1. Авер'янов В.Б. Вплив дискусійних новел Кодексу адміністративного судочинства на судовий захист прав та інтересів приватних осіб // Судова апеляція. 2010. № 2 (19). С. 24-32.
2. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Автори упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. К.: Факт, 2003. 536 с.
3. Адміністративно-процесуальний кодекс Естонії прийнятий 25 лютого 1999р: Робочий переклад з російського варіанту. Адміністративна юстиція: європейський досвід та пропозиції для України. Автори-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. К.: Факт, 2003. 146 с.
4. Англо-український словник: У 2 т. Близько 120 000 слів / Склав М.І. Балла. К.: Освіта. 1996. Т. 1. 752 с.
5. Белова Т.А. Вопросы подсудности гражданских дел в законодательстве и практике общих судов Республики Беларусь // Право и демократия. 2004. 318 с.
6. Боднар С.О. Адміністративно-правове забезпечення діяльності адміністративних судів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2010. 20 с.
7. Ватаманюк Р.В. Поняття і значення підсудності в адміністративному процесі // Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративної діяльності: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Донецьк, 10 грудня 2010 року). Донецьк: Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. 372 с.

8. Георгієвський Ю.В. Адміністративна юстиція. Автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2004. 19 с.
9. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики. За заг. ред. В. Б. Авер'янова. К.: Факт, 2003. 384 с.
10. Карабан В.І. Англійсько-український юридичний словник: понад 75 тисяч слів та словосполучень юридичної підмови та близько 160 тисяч українських перекладних відповідників. Вінниця, Нова книга, 2004. 1088 с.
11. Кафарський В.В. Поняття та види підсудності адміністративних справ // Держава і право. Юридичні і політичні науки. Вип. 37. К.: ІДП НАНУ 2007. 748 с.
12. Кобилянський К.М. Визначення підсудності справ, у яких однією зі сторін є суд або суддя цього суду // Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. 2009. Вип. 45. С. 267-270.
13. Кодекс адміністративного судочинства: науково-практичний коментар / За ред. С.В. Ківалова, О.І. Харитонової, Ківалов С.В., О.І. Харитонова, О.М. Пасенюк, М.Р. Аракелян та ін. Х.: ТОВ «Одіссей», 2005. 552 с.
14. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства. Харків: Фактор, 2011. 798 с.
15. Мамулян А.С. Кашкин С.Ю. Англо-русский полный юридический словарь. М. «Советник». 1993. 389 с.
16. Модернізація України наш стратегічний вибір: Щорічне послання Президента України до Верховної Ради України. К. 2011. 416 с.
17. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України. В 2-х тт. Том 1 / За заг. ред. В.К. Матвійчука / Матвійчук В.К., Хар І.О. К.: КНТ, 2007. 788 с.
18. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов,

- С.Є. Амелін, В.П. Базов, Ю.П. Битяк, В.І. Бутенко, О.І. Гаманко, Л.Я. Гончар, Л.М. Горбунова; Вищ. адм. суд України. К.: Юрінком Інтер, 2009. 704 с.
19. Оксфордская иллюстрированная энциклопедия: В 9 т. Т.7: Народы и культура / Пер. с англ. М.: Весь мир, 2000. 416 с.
- 20.¹Осадчий А.Ю. Підсудність адміністративних справ // Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2011. Вип. 60. С. 344-351.
21. Осипов Ю., Ярков В. Защита прав личности в социалистическом гражданском процессе // Советская юстиция. 1986. № 21. С. 102.
22. Постанова Верховного Суду України у справі 21-1476во07 від 7 жовтня 2008 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/2397400> (дата)
23. Про стан здійснення судочинства адміністративними судами: Постанова спільного засідання Президії Верховного Суду України та президії Ради суддів України від 3 квітня 2009 року № 7 // Вісник Верховного Суду України. 2009. № 4 (104).
24. Прокопенко О.Б. Право на справедливий суд: концептуальний аналіз і практика реалізації: Монографія / О.Б. Прокопенко. Харків: Видавництво «ФІНН», 2011. 248 с.
25. Рішення Конституційного Суду України № 6-зп від 25 листопада 1997 року по справі громадянина Дзюби Г.П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадових осіб // Офіційний Вісник України. 2003. № 28. Ст. 100.
26. Руденко А.В. Адміністративне судочинство: становлення та здійснення: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2006. 20 с.
27. Семко Н.М. Англо-український словник з бізнесу / За редакцією канд. філол. наук Н.М. Семко. Львів: Оріяна-Нова, 2006. 318 с.

28. Словарь административного права / Кол. авт. М.: Фонд «Правовая культура». 1999. 355 с.
29. Соловьев В., Громов Н., Симшин В. Подсудность, ее признаки и значение // Рос. юстиция. 1995. № 10. С. 25-26.
30. У державі не може бути кількох судових влад. Матеріали парламентських слухань на тему «Про стан правосуддя в Україні», що відбулися 18 березня 2009 року // Вісник Верховного Суду України. 2009. № 4 (104). С. 1-15.
31. Хворостянкіна А. Дефініції в законодавчих текстах: питання теорії // Право України. 2005. № 11. С. 28-32.
32. Юридическая энциклопедия / Под ред. М.Ю. Тихомирова. М.: Юринформцентр, 1999. 526 с.

References

1. Aver'yanov V.B. Vpliv diskusijnih novel Kodeksu administrativnogo sudochinstva na sudovij zahist prav ta interesiv privatnih osib // Sudova apelyaciya. 2010. № 2 (19). S. 24-32.
2. Administrativna yusticiya: yevropejskij dosvid i propoziciyi dlya Ukrayini / Avtori uporyadniki I.B. Koliushko, R.O. Kujbida. K.: Fakt, 2003. 536 s.
3. Administrativno-procesualnij kodeks Estoniyi priinyatij 25 lyutogo 1999r: Robochij pereklad z rosijskogo variantu. Administrativna yusticiya: yevropejskij dosvid ta propoziciyi dlya Ukrayini. Avtori-uporyadniki I.B. Koliushko, R.O. Kujbida. K.: Fakt, 2003. 146 s.
4. Anglo-ukrayinskij slovnik: U 2 t. Blizko 120 000 sliv / Sklav M.I. Balla. K.: Osvita. 1996. T. 1. 752 s.
5. Belova T.A. Voprosy podsudnosti grazhdanskih del v zakonodatelstve i praktike obshih sudov Respubliki Belarus // Pravo i demokratiya. 2004. 318 s.

6. Bodnar S.O. Administrativno-pravove zabezpechennya diyalnosti administrativnih sudiv v Ukrayini: avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.07. Zaporizhzhya, 2010. 20 s.
7. Vatamanyuk R.V. Ponyattya i znachennya pidsudnosti v administrativnomu procesi // Aktualni problemi administrativnogo prava ta administrativnoyi diyalnosti: Materiali vseukrayinskoyi naukovo-praktichnoyi konferenciyi (m. Doneck, 10 grudnya 2010 roku). Doneck: Doneckij yuridichnij institut LDUVS im. E.O. Didorenka, 2010. 372 s.
8. Georgiyevskij Yu.V. Administrativna yusticiya. Avtoref. dis. ...kand. yurid. nauk: 12.00.07. Harkiv, 2004. 19 s.
9. Derzhavne upravlinnya: problemi administrativno-pravovoyi teorii ta praktiki. Za zag. red. V. B. Aver'yanova. K.: Fakt, 2003. 384 s.
10. Karaban V.I. Anglijsko-ukrayinskij yuridichnij slovník: ponad 75 tisyach sliv ta slovopoluchen yuridichnoyi pidmovi ta blizko 160 tisyach ukrayinskih perekladnih vidpovidnikiv. Vinnicya, Nova kniga, 2004. 1088 s.
11. Kafarskij V.V. Ponyattya ta vidi pidsudnosti administrativnih sprav // Derzhava i pravo. Yuridichni i politichni nauki. Vip. 37. K.: IDP NANU 2007. 748 s.
12. Kobilyanskij K.M. Vznachennya pidsudnosti sprav, u yakih odniyeyu zi storin ye sud abo suddya cogo sudu // Aktualni problemi derzhavi i prava: Zbirnik naukovih prac. 2009. Vip. 45. S. 267-270.
13. Kodeks administrativnogo sudochinstva: naukovo-praktichnij komentar / Za red. S.V. Kivalova, O.I. Haritonovoyi, Kivalov S.V., O.I. Haritona, O.M. Pasenyuk, M.R. Arakelyan ta in. H.: TOV «Odissej», 2005. 552 s.
14. Kravchuk V.M. Naukovo-praktichnij komentar do Kodeksu administrativnogo sudochinstva. Harkiv: Faktor, 2011. 798 s.
15. Mamulyan A.S. Kashkin S.Yu. Anglo-russkij polnyj yuridicheskij slovar. M. «Sovetnik». 1993. 389 s.

16. Modernizaciya Ukrayini nash strategichnij vibir: Shorichne poslannya Prezidenta Ukrayini do Verhovnoyi Radi Ukrayini. K. 2011. 416 s.
17. Naukovo-praktichnij komentar do Kodeksu administrativnogo sudochinstva Ukrayini. V 2-h tt. Tom 1 / Za zag. red. V.K. Matvijchuka / Matvijchuk V.K., Har I.O. K.: KNT, 2007. 788 s.
18. Naukovo-praktichnij komentar Kodeksu administrativnogo sudochinstva Ukrayini / O.M. Pasenyuk, O.N. Panchenko, V.B. Aver'yanov, S.Ye. Amyelin, V.P. Bazov, Yu.P. Bityak, V.I. Butenko, O.I. Gamanko, L.Ya. Gonchar, L.M. Gorbunova; Vish. adm. sud Ukrayini. K.: Yurinkom Inter, 2009. 704 s.
19. Oksfordskaya illyustrirovannaya enciklopediya: V 9 t. T.7: Narody i kultura / Per. s angl. M.: Ves mir, 2000. 416 s.
20. Osadchij A.Yu. Pidsudnist administrativnih sprav // Aktualni problemi derzhavi i prava. Zbirnik naukovih prac. 2011. Vip. 60. S. 344-351.
21. Osipov Yu., Yarkov V. Zashita prav lichnosti v socialisticheskom grazhdanskom processe // Sovetskaya yusticiya. 1986. № 21. S. 102.
22. Postanova Verhovnogo Sudu Ukrayini u spravi 21-1476vo07 vid 7 zhovtnya 2008 roku. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/2397400> (data)
23. Pro stan zdijsnennya sudochinstva administrativnimi sudami: Postanova spilnogo zasidannya Prezidiyi Verhovnogo Sudu Ukrayini ta prezidiyi Radi suddiv Ukrayini vid 3 kvitnya 2009 roku № 7 // Visnik Verhovnogo Sudu Ukrayini. 2009. № 4 (104).
24. Prokopenko O.B. Pravo na spravedlivij sud: konceptualnij analiz i praktika realizaciyi: Monografiya / O.B. Prokopenko. Harkiv: Vidavnictvo «FINN», 2011. 248 s.
25. Rishennya Konstitucijnogo Sudu Ukrayini № 6-zp vid 25 listopada 1997 roku po spravi gromadyanina Dzyubi G.P. shodo prava na oskarzhennya v sudi nepravomirnih dij posadovih osib) // Oficijnij Visnik Ukrayini. 2003. № 28. St. 100.

26. Rudenko A.V. Administrativne sudochinstvo: stanovlennya ta zdijsnennya: avtoref. dis... kand. yurid. nauk: 12.00.07. Harkiv, 2006. 20 s.
27. Semko N.M. Anglo-ukrayinskij slovník z biznesu / Za redakciyeyu kand. filol.. nauk N.M. Semko. Lviv: Oriyana-Nova, 2006. 318 s.
28. Slovar administrativnogo prava / Kol. avt. M.: Fond «Pravovaya kultura».1999. 355 s.
29. Solovev V., Gromov N., Simshin V. Podsudnost, ee priznaki i znachenie // Ros. yusticiya. 1995. № 10. S. 25-26.
30. U derzhavi ne mozhe buti kilkoh sudovih vlad. Materiali parlamentskih sluhan na temu «Pro stan pravosuddya v Ukrayini», sho vidbulisya 18 bereznaya 2009 roku // Visnik Verhovnogo Sudu Ukrayini. 2009. № 4 (104). S. 1-15.
31. Hovorostyankina A. Definiciji v zakonodavchih tekstah: pitannya teorii // Pravo Ukrayini. 2005. № 11. S. 28-32.
32. Yuridicheskaya enciklopediya / Pod red. M.Yu. Tihomirova. M.: Yurinformcentr, 1999. 526 s.